

Aanbevolen lectuur

Onder redactie van Robbert Coops (r.coops@schinkelshoekverhoog.com)

Visie geeft structuur

Er wordt – aldus hoogleraar Hans de Jonge in zijn woord vooraf in 'Werken met de structuurvisie en omgevingsvisie' – al geruime tijd geklaagd over onzinnige planvorming, overdreven regelzucht en de onmogelijkheid van planning in tijden waarin de economie er zo slecht aan toe is, dat we blij zijn als er een investeerder in ruimtelijke projecten zich meldt. 'De traditionele blauwdrukplanning maakte in hoog tempo plaats voor achtereenvolgens procesplanning, beslissingsplanologie, toelatingsplanologie, ontwikkelingsplanologie en uitnodigingsplanologie'. Er is gedwongen door de omstandigheden sprake van een nieuwe realiteit waarin marktpartijen en bewoners het steeds meer voor het zeggen krijgen. Voeg daarbij dat de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening allerlei bevoegdheden gedecentraliseerd heeft en het zal duidelijk zijn dat er niet alleen nieuw instrumentarium maar vooral een nieuw elan nodig is om projecten in de leefomgeving van de grond te krijgen.

Integrale visievorming die ook nog eens Omgevingswet-proof is heeft daarbij een richtinggevende, overtuigende en aanjagende functie. 'Het ideaalplaatje is een visie die abstracte ambities op de lange termijn koppelt aan concreet realiseerbare doelen op de korte termijn', aldus auteur en sociaal geograaf Gerwin Gabry. Maar dan zal er wel een effectief communicatie- en participatietraject gevolgd moeten worden waardoor begrip en draagvlak voor de te maken keuzes en de consequenties daarvan ontstaan. Een structuurvisie moet immers aansluiten op de behoeften en de identiteit van een gemeente, inspelen op de bedoelingen van de wet en anticiperen op nieuwe ontwikkelingen.

Gabry blijkt gepokt en gemazeld te zijn in het begeleiden en opstellen van structuurplannen, structuurvisies, toekomstvisies, regiovisies en wat dies meer zij. Vanuit zijn jarenlange beroepspraktijk bij KuiperCompagnons construeert hij in deze praktische handleiding op een logische en functionele wijze een compleet en praktisch overzicht van regelingen, technieken en instrumenten, gelardeerd met vele voorbeelden. Het is bestemd voor iedereen die bezig is met (de

voorbereidingen van) een structuurvisie 'maar ook voor mensen die vinden dat een structuurvisie niet nodig is'.

GERWIN GABRY (2013): WERKEN MET DE STRUCTUURVISIE EN OMGEVINGSVISIE; VISIEVORMING IN DE NIEUWE WERKELIJKHEID, ISBN 978-94-91073-82-3, BERGHAUSER PONT PUBLISHING, AMSTERDAM, 278 BLZ.

Op de (Maas)vlaakte

Journalist Ad Tissink heeft vanaf 2008 verslag gedaan van de vorderingen – en zijn verbazing daarover – rond de aanleg van de Tweede

Maasvlakte. Hij deed dat samen met fotografen Guido Benschop en Rein Geleijne in het dagblad Cobouw. Zijn sfeerrijke reportages doorspekt met interviews zijn onlangs gebundeld in 'Land uit zee'. Ze geven een beeld van het baggeren en zandhoppen op grote diepten, het met 20.000

betonblokken opbouwen van de zeevering, het beplanten van 20.000 vierkante meter opgespoten duin met helmgras, de aanleg van railinfrastructuur als verlengstuk van de Betuweroute of het opbouwen en plaatsen van toekomstige kademuuren voor de diepteterminal. Geen heroïek, maar technisch precisiewerk in vol continu dienst, waarbij gebruik werd gemaakt van de wetenschappelijke kennis van bouwen in en met de zee. Ook het ambachtelijke karakter, zoals het arbeidsintensieve knoop- en vlechtwerk voor zinkstukken waarbij traditioneel wilgentenen en rijshout wordt gebruikt, komt aan bod.

Verantwoordelijk projectdirecteur van het Havenbedrijf Rotterdam, Ronald Paul, beoordeelt achteraf de totstandkoming van Tweede Maasvlakte zakelijk: 'Zoals je een project stuurt op kosten en kritieke paden, stuur je het tegenwoordig ook op omgevingsmanagement'. Duidelijk is dat er technische hoogstandjes in

hoog tempo zijn verricht die ertoe geleid dat Nederland er 20 vierkante kilometer rijker op is geworden. Maar vooral dat samen met de eerste Maasvlakte mainport Rotterdam de toekomst met vertrouwen tegemoet kan zien.

AD TISSINK (2013): LAND UIT ZEE; DE AANLEG VAN DE TWEDE MAASVLAKTE, ISBN 978-90-1258-580-4, 79 BLZ., SDU UITGEVERS, DEN HAAG

Werk in uitvoering

Een merkwaardig boek. Al was het alleen maar om de titel ('Welstendige ontwikkeling') en het gegeven dat een belangrijk deel van de pagina's in beslag worden genomen door (18!) bijlagen. De publicatie blijkt een gepopulariseerde samenvatting te zijn van eerder onderzoek naar de transitie van welvaart georiënteerde groei naar duurzame welzijn georiënteerde groei. Econoom Ton Tushuizen legt erin uit hoe bestendig welzijn te midden van crises op het gebied van bevolkingsdruk, ecologie, grondstoffen, samenleving en economie toch gerealiseerd kan – nee: moet – worden. Wat dat betreft is de aanpak van integrale gebiedsontwikkeling, zoals in nota's over de ruimtelijke ordening vastgelegd, nog te weinig praktisch en uitvoeringsgericht. 'Randvoorwaarden moeten zo duidelijk zijn dat het milieubelang niet ongemerkt naar de achtergrond wordt geschoven'. Volgens

Tushuizen zet de overheid eenzijdig in op economische groei, hetgeen leidt tot een druk en lawaaiig Nederland waar het niet prettig toeven is. En dat terwijl een prettige leefomgeving gunstig doorwerkt op economische ontwikkeling.

'Duurzame ontwikkeling en welstendige ontwikkeling kunnen hand in hand gaan, bijvoorbeeld bij de realisering van de ecologische hoofdstructuur (EHS) en verweving van landbouw,

Aanbevolen lectuur

Onder redactie van Robbert Coops (r.coops@schinkelshoekverhoog.com)

Uitgelicht

200 Best practices van herbestemming

Het Nationaal Programma Herbestemming heeft de afgelopen drie jaar, samen met haar partners, 200 herbestemmingsprojecten geanalyseerd en beschreven: 190 binnenlandse, waarvan meer dan 100 rijksmonumenten en 10 buitenlandse projecten. De projecten - uitvoerig beschreven en van fotomateriaal voorzien - zijn nu rechtstreeks te benaderen via www.kennisbankherbestemming.nl

Ook zijn de meeste projecten vaak gekoppeld aan een uitgebreide digitaal 'dossier' over onder meer duurzaamheid, krimp of tijdelijk gebruik.

De beschrijvingen kunnen ook zelf in een verkorte versie worden ge-upload waardoor het eenvoudiger is om projecten in beeld te brengen. Alhoewel de projecten vooral beschreven zijn vanuit inhoudelijke vragen (bijvoorbeeld financiën of duurzaamheid) kan het

De oude verpakkingsfabriek van ENCI in Maastricht
Beeld Marcel Bayer

bestand ook per categorie gebouw gezocht worden.

In het E-magazine/ www.herbestemming.nl van het Nationaal Programma Herbestemming én in de gratis nieuwsvoorziening Herbestemming.NU die tweewekelijks verschijnt, worden telkens (nieuwe) voorbeeldprojecten uitgelicht. Daarnaast zijn ook voorbeelden geanalyseerd en beschreven in de brochure-reeks 'Een toekomst voor ...' van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (zie www.cultureelerfgoed.nl).

landschap en natuur. Rond woonkernen en bij natuurgebieden kan de landbouw extensief zijn, opend naar intensief in grootschalige productielocaties, zoals Flevoland en Noord-Frankrijk. Zo kan ook het contact met de voedselketen in tact blijven'.

TON TUSHUIZEN (2013): WELSTENDIGE ONTWIKKELING: EEN BETERE KIJK OP GROEI, WAGENINGEN ACADEMIC PUBLISHERS, WAGENINGEN, ISBN 978-90-8686-220-7, 222 BLZ.

Een toekomst voor dijken

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft een nieuwe brochure uitgebracht die dient als handreiking voor de omgang met de cultuurhistorische waarde van dijken. Want dijken horen bij Nederland. Door alle eeuwen heen en bij alle

vormen van het bewoonbaar maken van het land spelen dijken een rol: bij kustbedijkingen, bij droogmakerijen en langs rivieren, bij veen- en moerasontginningen. Het gaat dan ook om cultuurhistorische elementen van de eerste orde, in belangrijke mate kenmerkend voor de eigenheid van een gebied. Het zijn iconen van onze eeuwenlange omgang met het water.

Op tal van plaatsen wordt aan dijken gewerkt. De zwakke punten in de kustverdediging en langs de rivieren worden versterkt in verband met de verandering van het klimaat. Op andere plaatsen worden ze weggegraven om bufferzones

Agenda

Natuurwetgeving in de gemeente

Over betere samenwerking, afstemming en coördinatie binnen het publieke ecologie-domein.

17 oktober de Schakel, Nijkerk
www.natuurindegemeente.nl

Energieneutraal bouwen

'Beleven, zien en aan de slag' is het motto van de Trilogie Energieneutraal Bouwen met een beurs, debat en excursie.

De trilogie start op woensdag 23 oktober in de faculteit Techniek van de HAN te Arnhem met een gratis toegankelijke beurs inclusief presentaties en workshops.

Aanmelden bij sschoenmaker@destadsregio.nl.

Het tweede deel op 13 november is een busexcursie naar passiehuus projecten in de regio Mönchengladbach en Köln.

De Trilogie wordt afgesloten met een debat in het Arnhemse bezoekerscentrum Sansbeek op woensdag 27 november.

Aanmelden via info@dnaindebouw.nl

te creëren die het overvloedige water kunnen opvangen bij een tijdelijk grotere aanvoer van rivierwater.

Verder vallen nog steeds oude dijken in het achterland ten prooi aan de voortgaande schaalvergroting in de landbouw, natuurontwikkeling of woningbouw.

Dat de dijken moeten worden versterkt om ook in de toekomst droge voeten te kunnen houden, ligt voor de hand en ook veel ruimtelijke ontwikkelingen in het achterland zijn nodig om Nederland leefbaar te houden. Het is belangrijk dat deze ingrepen zo veel mogelijk worden uitgevoerd met gevoel voor de historische context.

Een toekomst voor dijken is bedoeld ter ondersteuning en inspiratie voor allen die op een of andere manier voor dit erfgoed verantwoordelijk zijn en bevat algemene informatie over de cultuurhistorische waarde van dijken, inspirerende praktijkvoorbeelden, een overzicht van wet- en regelgeving en nuttige adressen.

MEER INFORMATIE EN BESTELLEN BROCHURE:
WWW.CULTUREELERFGOED.NL